Predlog novele Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju

Poročilo članom o dosedanjih aktivnostih za prenovo ZSDU

Spoštovani člani Združenja svetov delavcev Slovenije!

Upamo, da se je novo leto 2026 za vas začelo dobro in uspešno. Za strokovno ekipo ZSDS je bil začetek tega leta podoben zaključku starega – zelo intenziven, predvsem zaradi naporov, da bi se predlog novele ZSDU vendarle vložil v zakonodajni postopek. V teh dneh se je končno, po dveh letih dela na tem »projektu«, zgodilo to, da je predlog novele ZSDU vložen v zakonodajni postopek. Žal sicer ne kot predlog koalicije, pač pa kot **predlog Poslanske skupine Levica**. Pa vendarle – prišli smo do točke, ko bodo o noveli ZSDU odločali poslanci v Državnem zboru RS, predvidoma na eni od izrednih sej v februarju 2026.

O tem našem projektu »prenove veljavnega ZSDU« smo že večkrat poročali, tako s pisno komunikacijo po e pošti kot tudi ustno – nazadnje na rednem letnem posvetu oktobra 2025 v Ankaranu. V nadaljevanju najprej na kratko povzemamo opravljene aktivnosti do oktobra 2025, nato pa podrobneje od novembra 2025 dalje (zadnji trije meseci).

1. Prvotni predlog: celovito prenovljen oziroma »nov« ZSDU-1

Naš temeljni cilj je in ostaja **celovita prenova in modernizacija** (ne morda zgolj terminološka in nomotehnična izboljšava) veljavnega ZSDU iz leta 1993. Kot veste, smo s tem projektom formalno začeli leta 2023. **Osnutek »novega« ZSDU-1** smo po predhodno opravljeni temeljitejši interni obravnavi v združenju septembra 2023 predstavili ekipi Ministrstva za solidarno prihodnost, ki naj bi bilo v novi Vladi RS pristojno za vprašanja ekonomske demokracije. Na priporočilo ministra Maljevca smo nato besedilo predloga novega zakona začeli usklajevati z reprezentativnimi sindikalnimi centralami – besedilo je bilo usklajeno 8. maja 2024. Tako usklajeni predlog zakona smo sredi maja 2024 poslali koalicijskim poslanskim skupinam. Nato smo predlog novega ZSDU junija 2024 predstavili v Državnem Zboru RS in sicer poslancem koalicije. Oktobra 2024 smo o tem predlogu razpravljali na rednem letnem posvetu ZSDS v Ankaranu, na katerem smo od vas, naših članov, prejeli nekaj novih pobud in predlogov zakonskih sprememb. Te smo vključili v novo različico predloga sprememb ZSDU in jih novembra 2024 poslali Ministrstvu za solidarno prihodnost. Konkretnega odziva z ministrstva nekaj mesecev ni bilo. Aktivnosti so se nadaljevale šele spomladi 2025, ko je bila na skupnem sestanku z Ministrstvom za solidarno prihodnost in Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) sprejeta odločitev, da se predlog novega ZSDU pošlje v obravnavo na

Ekonomsko socialni svet (ESS). Takratni predsednik ESS, minister Luka Mesec, je predlog besedila novega ZSDU tudi uvrstil na aprilsko sejo ESS, a je to gradivo na pritisk koalicije umaknil (zaradi neusklajenosti znotraj vladne koalicije). Nato se je, sredi maja 2024 in na naše veliko presenečenjem, ekipa Ministrstva za solidarno prihodnost izrekla kot nepristojno za področje delavske participacije in nas napotila na MDDSZ. Junija 2025 smo se zato sestali z ministrom Mescem, sprejet je bil dogovor, naj ZSDS namesto predlaganega »novega« zakona, za sprejem katerega v danem trenutku v koaliciji očitno ni bilo potrebne politične volje, pripravi **predlog samo najbolj nujnih** sprememb in dopolnitev (torej predlog novele ZSDU). Vsebinska razlika je seveda občutna, kajti z »novelo« je mogoče spremeniti največ 1/3 členov veljavnega besedila zakona. To je za nas pomenilo precejšnjo objektivno omejitev in žal tudi **neizogibno delno krčenje obsega prvotno načrtovanih sprememb**.

2. Alternativni predlog: vsaj »novela« ZSDU-C

V danih okoliščinah smo ocenili, da bi tudi »novela« veljavnega ZSDU še vedno lahko pomenila pomemben preboj v smeri našega cilja – večje učinkovitosti zakona, odprave zakonskih lukenj in modernizacijeo najbolj »problematičnih členov«.

Julija 2025 smo zato v ZSDS pripravili in ministrstvu oddali naš predlog takšnih najbolj nujnih sprememb. Že avgusta 2025 smo prejeli odziv Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela. Na podlag tega odziva smo začeli z intenzivnim **usklajevanjem besedila novele ZSDU z ekipo ministrstva**, ki jo je v tem operativnem delu vodil državni sekretar g. Dan Juvan. Kot veste, je ta ekipa bila tudi gost našega rednega letnega posveta oktobra 2025 v Ankaranu. Najbolj intenzivno je to usklajevanje potekalo v novembru 2025, z rednimi tedenskimi sestanki in vsakodnevnim usklajevanjem po e pošti. Z ekipo na MDDSZ smo dobro in konstruktivno sodelovali, rezultat je bil predlog novele ZSDU-C, ki je bila nomotehnično in vsebinsko zgledno pripravljena.

Dne 21. 11. 2025 je MDDSZ predlog novele ZSDU poslalo v **medresorsko usklajevanje**. Resorna ministrstva so imela zelo kratek rok za podajo pripomb na poslano gradivo, a so se vsa odzvala v danem roku do 16.11.2025. Odzivi so bili zadržani, a nobeden od njih izrazito odklonilen, z izjemo odziva Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ). Kljub usklajevalnemu sestanku, ki smo ga v zvezi z novelo imeli na MGTŠ dne 27.11.2025, se je to ministrstvo do predloga novele **opredelilo izrazito negativno** in se pri tem vsebinsko naslanjalo izključno na - strokovno močno sporno - mnenje **Združenja nadzornikov Slovenije (ZNS)**, ki je predlog novele ZSDU-C popolnoma »raztrgalo« (češ da so za pripravo takega zakona potrebne poglobljene študije, poleg tega pa da bi predlagano besedilo močno ogrozilo konkurenčnost gospodarstva, s širjenjem participacijskih pravic delavcev). Kljub temu negativnemu mnenju smo dne 1.12.2025 predlog novele ZSDU-C predstavili na Svetu Vlade RS za korporativno upravljanje. Slednji je žal povsem nekritično sledil stališčem ZNS in nasprotoval nadaljnjemu delu na tej noveli.

Kljub negativnemu mnenju MGTŠ se je minister za delo odločil, da se predlog novele ZSDU pošlje v obravnavo na ESS. Dne 1.12.2025 se je to dejansko tudi zgodilo, vendar ga je moral zaradi medresorskih nesoglasij kasneje umakniti. V strokovni ekipi ZSDS pa smo medtem pripravili »približevalni predlog tega zakona«**,** glede na

prejete pripombe resornih ministrstev. Obenem smo na Vlado RS naslovili **pobudo za razrešitev podpredsednika Sveta Vlade RS za korporativno upravljanje** (predsednika ZNS g. Gorazda Podbevška) in za dopolnitev sestave tega sveta, na MGTŠ pa **poziv za ponovno preučitev predloga novele ZSDU-C**, vsaj v členih, ki niso bili sporni. Sredi decembra se je Vlada RS odločila, da predolga novele ZSDU ne bo vložila v zakonodajni postopek. Nato pa je, v zaključku leta 2024, poslanska skupina Levice sprejela odločitev, da bo s projektom novele ZSDU nadaljevala tako, da bo predlog novele ZSDU vložila v zakonodajni postopek kot poslanska skupina. Od sredine januarja do danes so potekala nadaljnja usklajevanja med ekipo ZSDS in ekipo Levice o končni različici tega predloga, ki je bil dne 13. 2. 2026 potem tudi dejansko **vložen v DZ,** in sicer kot **»poslanski zakon« (s predlogom za sprejem po skrajšanem postopku)**. Ogledate si ga lahko na spletni strani Državnega zbora https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/d32f2f4d75d678491d6c3f070ef2a9d4bf4d01199fb6406bf72debae58778aaf) ali na spletni strani Združenja svetov delavcev Slovenije https://www.delavska-participacija.com/wp-content/uploads/2026/02/PREDLOG-NOVELE-ZSDU-C-vlo%C5%BEen-v-DZ_13-2-2026_EPA-2783-IX.pdf.

Ne glede na to, kakšna bo nadaljnja usoda predloga novele ZSDU v Državnem zboru, in ali bo za njen sprejem še v tem mandatu doseženo potrebno politično soglasje, ocenjujemo, da smo s pripravo, usklajevanji in uradno vložitvijo predloga naredili pomemben preboj. Po dveh letih intenzivnega dela smo vprašanja delavske participacije ponovno postavili visoko na zakonodajno in javno agendo, pri čemer smo oblikovali strokovno utemeljeno, nomotehnično dodelano in socialnim partnerjem poznano besedilo, ki lahko služi kot realna podlaga za nadaljnje odločanje.

Tudi v primeru, da predlog v tej fazi ne bo sprejet, to delo ni izgubljeno: ustvarjena so bila ključna izhodišča, zbrani argumenti in izkušnje, utrjena mreža podpore ter pripravljena rešitev, ki jo bo mogoče – ob ugodnejših političnih okoliščinah – hitro ponovno aktivirati in nadgraditi. V ZSDS bomo zato projekt prenove ZSDU nadaljevali dosledno in vztrajno, skupaj z vami, z jasnim ciljem: zagotoviti sodoben, učinkovit in v praksi izvedljiv zakon, ki bo delavski participaciji dal tisto težo, ki ji v demokratični družbi pripada.

V naslednjih tednih bomo člane sproti obveščali o poteku parlamentarne obravnave. V nadaljevanju tega poročila zato predstavljamo temeljne rešitve in ključne vsebinske poudarke predloga novele ZSDU, kot je bil vložen v zakonodajni postopek.

3. Ključne predlagane spremembe

Ključne spremembe, ki smo jih predlagali in bodo predmet zakonodajnega postopka, so:

Predlog zakona v 1. členu odpravlja dosedanji prag najmanj 50 zaposlenih za uporabo določb ZSDU pri samostojnih podjetnikih, saj je ta ureditev delavce pri manjših podjetnikih izključevala iz sistema delavske participacije. Predlog zakona v 1. členu širi uporabo ZSDU tudi na druge gospodarske organizacije po 75. členu Ustave RS (podružnice tujih podjetij, gospodarske zbornice, gospodarska interesna

združenja), če imajo status delodajalca po ZDR-1. Predlog zakona v 1. členu ureja še sodelovanje delavcev pri upravljanju tudi v zavodih, kar doslej ni bilo ustrezno zakonsko urejeno, čeprav to zahteva 75. člen Ustave RS. Za izvedbo te pravice je predvideno enoletno prehodno obdobje.

Z dopolnitvijo 9. člena se krepi vloga sveta delavcev na področju varnosti in zdravja pri delu (VZD). Ključna novost tega člena predloga zakona določa, da mora delodajalec, kjer svet delavcev ali delavski zaupnik še ni izvoljen, sklicati zbor delavcev za izvolitev delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu.

Predlagane spremembe 10. člena ZSDU prinašajo več pomembnih novosti. Najprej se natančneje določa, da se število članov sveta delavcev ugotavlja glede na število delavcev z aktivno volilno pravico, s čimer se izključijo vodilni delavci in njihovi družinski člani ter odpravijo dosedanje dileme glede kvorumov. V družbah z več kot tisoč zaposlenimi se uvaja bolj sorazmerno povečanje števila članov sveta delavcev, saj bo svet po novem večji za enega člana na vsakih dodatnih 500 zaposlenih (namesto dosedanjih dveh na tisoč). Mandat članov sveta delavcev se podaljšuje z dosedanjih štirih na pet let. V primerih, ko iz objektivnih razlogov volitev ni mogoče pravočasno izvesti, se uvaja institut podaljšanja mandata po samem zakonu, ki zagotavlja kontinuiteto delovanja sveta delavcev. Dodatno se določa možnost, da svet delavcev v času med prenehanjem mandata in izvolitvijo novega opravlja naloge, vendar brez sprejemanja odločitev z dolgoročnimi učinki.

Spremenjeni 12. člen jasneje opredeljuje, kdo nima aktivne volilne pravice.

Predlagane spremembe 16., 17., 18. in 19. člena ZSDU ter 28., 35.a člena in 42. člena se nanašajo na izboljšanje, poenostavitev in modernizacijo volilnih postopkov za svete delavcev. Po novem bo lahko volilna komisija sama razpisala redne volitve za nov svet delavcev, če tega ne stori prejšnji svet, s čimer se izogne ponovnim zborom delavcev in administrativnim zapletom. Delavci bodo lahko pobudo za ustanovitev sveta delavcev izrazili tudi pisno, ne le na zboru delavcev – veljavna bo, če jo podpiše vsaj četrtina zaposlenih z aktivno volilno pravico. Zbor delavcev bo možno izvesti tudi na daljavo z uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Volilna komisija bo po novem imela petletni mandat, ki se v primerih, ko razpisuje volitve namesto sveta delavcev, po zakonu podaljša za največ devet mesecev, dokler novoizvoljeni svet ne imenuje nove komisije.

Predlagane spremembe 28. člena ZSDU dopolnjujejo ureditev volitev članov sveta delavcev v podjetjih z različnimi organizacijskimi enotami ali skupinami delavcev ter določa, da imajo tudi delavci, napoteni s strani delodajalca za zagotavljanje dela, in ekonomsko odvisne osebe ter delavci, zaposleni za določen čas, krajši od šest mesecev, če njihovo število presega 15 odstotkov zaposlenih pri delodajalcu oziroma uporabniku, lahko svojega predstavnika v svetu delavcev, ki pa nima pravice glasovanja . Predlagani novi 35.a člen ZSDU pa uvaja možnost, da se volitve članov sveta delavcev izvajajo tudi elektronsko (e-volitve).

Predlagana sprememba 42. člena ZSDU znižuje prag volilne udeležbe za veljavnost volitev sveta delavcev z več kot 50 % na več kot tretjino delavcev z volilno pravico. Nižji prag je primerljiv z rešitvami v drugih državah EU. V 45. členu se na novo ureja akt, ki ga sprejme volilna komisija, o izidu volitev.

Spremembe členov 47., 52. in 53. ZSDU prinašajo več pomembnih poenostavitev in izboljšav volilnega postopka za svete delavcev. Z novim drugim in tretjim odstavkom 47. člena ZSDU se določi način nadomestitve člana sveta zavoda, ki mu je prenehal mandat ter se omogoča nemoteno delovanje sveta delavcev, tudi kadar so posamezni člani zaradi objektivnih razlogov dalj časa odsotni. Volilna komisija bo v takih primerih lahko začasno imenovala nadomestnega člana do vrnitve odsotnega ali do konca mandata. Namen spremembe je zagotoviti kontinuiteto dela sveta delavcev.

Predlagane spremembe 53. člena ZSDU celovito prenavljajo ureditev izpodbijanja volitev sveta delavcev. Spremembe bodo zagotovile možnost hitrejšega in učinkovitejšega sprotnega reševanja ugovorov v primeru zatrjevanih kršitev v okviru postopka volitev, s čimer se bo razbremenilo sodišča in povečala varnost volilnega postopka. Uvajajo se kratki roki za vlaganje pritožb, kar bo preprečilo zavlačevanje postopkov in omogočilo pravočasno odpravo morebitnih nepravilnosti.

Spremembe 56. člena ZSDU natančneje opredeljujejo prepoved nedopustnih ravnanj delodajalca do sveta delavcev in njegovih članov. Poleg oviranja članov sveta delavcev kot posameznikov ta predlog prepoveduje tudi oviranje delovanja sveta delavcev kot celote.

Sprememba 58. člena ZSDU uvaja obveznost, da morajo sveti delavcev ustanoviti odbor za varnost in zdravje pri delu (VZD) ali imenovati predstavnika za varnost in zdravje pri delu. Namen dopolnitve je okrepiti vlogo delavskih predstavništev na področju varnosti in zdravja pri delu ter zagotoviti ustrezno organizacijsko podporo za to področje.

Sprememba 60. člena ZSDU omogoča oblikovanje odborov sveta delavcev, ki vključujejo tako predstavnike delavcev kot delodajalca. Ti odbori lahko imajo tudi samostojne odločevalske pristojnosti, če so paritetno sestavljeni. Predlagano je, da se odbor za varnost in zdravje pri delu določi kot obvezen organ zaradi posebnega pomena.

Sprememba 65. člena ZSDU celovito prenavlja ureditev financiranja sveta delavcev, da bi se zagotovilo učinkovito in neodvisno delovanje.

Sprememba 67. a člena jasneje določa pravice sveta delavcev v primeru združitve in delitve družbe in spremembe delodajalca ter dodatno omogoča vzpostavitev začasnega skupnega sveta delavcev.

Sprememba 72. člena omogoča svetu delavcev, da organizira posvetovalne referendume, podpisovanje izjav, anketiranje.

Sprememba 73. člena ZSDU ureja in poenostavlja sodelovanje delavcev v kapitalsko povezanih družbah (koncernih). Novi člen usklajuje pojem kapitalsko povezane družbe z definicijo koncerna po ZGD-1 in omogoča ustanovitev skupnega sveta delavcev koncerna, tudi če vanj niso vključene vse povezane družbe.

Spremembe 78. člena ZSDU posodabljajo ureditev sodelovanja delavcev v organih vodenja in nadzora. Predlog sprememb tega člena razširja pravico delavcev do predstavnikov v organih upravljanja tudi na zavode in vse druge pravno-organizacijske oblike družb ter omogoča delavskega direktorja tudi v družbah z omejeno odgovornostjo. Predlog tudi ureja sodelovanje delavcev v koncernih, kjer bodo predstavnike volili skupni sveti delavcev povezanih družb. Predlog tudi odpravlja izjemo, po kateri majhne družbe niso bile zavezane k sodelovanju delavcev v organih.

Z novim 78. a členom se opredeljuje sodelovanje delavskih predstavnikov v poslovodnih in nadzornih organih s svetom delavcev. Člen ureja tudi, do katerih podatkov ima pravico dostopati predstavnik delavcev v organih vodenja oziroma svet delavcev.

Sprememba 79. člena ureja število predstavnikov v nadzornem svetu družbe oziroma v svetu ali drugem kolegijskem organu upravljanja zavoda, ker se določbe ZSDU smiselno uporabljajo tudi za zavode.

Sprememba 82. člena ZSDU celovito ureja postopek imenovanja in odpoklica delavskega direktorja. Sprememba 84. člena ZSDU pa odpravlja dosedanjo omejitev, po kateri je bil delavski direktor pristojen le za kadrovska in socialna vprašanja.
Predlog ga opredeljuje kot enakopravnega člana poslovodstva, ki sodeluje pri vseh poslovnih odločitvah družbe.

Sprememba 88. člena širi pravice delavca kot posameznika tudi na delavca, napotenega s strani delodajalca za zagotavljanje dela in na ekonomsko odvisno osebo.

Sprememba 89. člena ZSDU krepi pravico sveta delavcev do obveščenosti in določa jasnejšo dolžnost delodajalca glede posredovanja informacij. ,

Sprememba 92. člena ZSDU daje svetu delavcev pravico, da v primeru nestrinjanja s predlaganimi rešitvami s področja varnosti in zdravja pri delu s strani delodajalca to nestrinjanje izrazijo v pisni obliki delodajalcu. Svoje nestrinjanje mora svet delavcev obvezno pisno obrazložiti. Delodajalec mora pripraviti odgovor svetu delavcev in ga obrazložiti ter ga v roku 15 dni poslati vlagatelju ,. Ne glede na določbo drugega odstavka 92. člena delodajalec obdrži polno odgovornost za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu v skladu s predpisi s tega področja.

Z dopolnitvijo 97. člena se na novo določi obveznost delavca, da v pisnem sklepu o zavrnitvi soglasja navede razloge za svojo odločitev ter morebitne pogoje, pod katerimi bi soglasje lahko podal ter navaja možne odločitve delodajalca v tem primeru.

Z novim 97. a členom se ureja dostop do informacij, ki jih svet delavcev potrebuje za izvajanje svojih nalog in pristojnosti.

Sprememba 101. člena ZSDU določa, da minister, pristojen za sodelovanje delavcev pri upravljanju, na skupen predlog reprezentativnih sindikatov in združenj

delodajalcev določi tudi listo nevtralnih arbitrov, s katere se imenujejo predsedniki arbitraž.

Nov 106.a člen vzpostavlja evidence svetov delavcev in delavskih zaupnikov, ki bi se vodila pri ministrstvu, pristojnem za sodelovanje delavcev pri upravljanju. Evidenca bi državi omogočila pregled nad tem, v katerih podjetjih in zavodih sveti delavcev sploh delujejo in možnost učinkovitega spremljanja izvajanja zakonodaje o delavski participaciji in razvijanje ustreznih politik na tem področju.

4. Kratek kronološki povzetek vseh dosedanjih aktivnosti

Julij 2023 – pripravljen osnutek predloga novega ZSDU
September 2023 – sestanek pri ministru Maljevcu
Oktober 2023 – pričetek usklajevanja s sindikalnimi centralami
Maj 2024 – usklajevanje uspešno zaključeno
21.5.2025 – predlog novega ZSDU predan koalicijskim poslanskim skupinam
27.6 2024 – predstavitev predloga novega ZSDU v DZ, koalicijskim poslancem
7. in 8. oktober 2024 – predstavitev predloga novega ZSDU na rednem letnem posvetu ZSDS
18.11.2024 – izročitev spremenjenega predloga ZSDU koalicijskim poslanskim skupinam
3.3.2025 – sestanek z ministrom Mescem in ministrom Maljevcem – dogovor da se predlog novega ZSDU uvrsti na sejo ESS
Junij 2025 – sestanek z ministrom Mescem – dogovor naj ZSDS pripravi predlog najbolj nujnih sprememb
Julij 2025 – oddan predlog nujnih sprememb
Avgust 2025 – odziv Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela
September 2025 – pričetek intenzivnejšega usklajevanja predloga nujnih sprememb z MDDSZ (operativno vodenje: državni sekretar Dan Juvan)
Oktober 2025 – predstavitev ključnih rešitev na rednem letnem posvetu ZSDS v Ankaranu (gostje: predstavniki MDDSZ)
November 2025 – najintenzivnejše usklajevanje besedila novele ZSDU-C z MDDSZ (tedenski sestanki, sprotno usklajevanje po e-pošti)
21.11.2025 – MDDSZ posreduje predlog novele ZSDU v medresorsko usklajevanje
27.11.2025 – usklajevalni sestanek na MGTŠ glede pripomb in stališč do predloga novele
1.12.2025 – predstavitev predloga novele ZSDU-C na Svetu Vlade RS za korporativno upravljanje
1.12.2025 – posredovanje predloga novele ZSDU v obravnavo na ESS (kasneje umik zaradi medresorskih nesoglasij)
December 2025 – priprava »približevalnega« predloga novele glede na pripombe resorjev
December 2025 – pobuda Vladi RS za razrešitev podpredsednika Sveta Vlade RS za korporativno upravljanje (predsednika ZNS) in pobuda za dopolnitev sestave sveta
December 2025 – poziv MGTŠ za ponovno preučitev predloga novele (vsaj v nespornem delu)
Sredina decembra 2025 – odločitev Vlade RS, da predloga novele ZSDU ne bo vložila v zakonodajni postopek
Konec 2025 – odločitev Poslanske skupine Levica, da predlog novele vloži kot poslanski zakon

Sredina januarja 2026 – začetek usklajevanj med strokovno ekipo ZSDS in Poslansko skupino Levica o končni različici besedila
3.2.2026 – vložitev predloga novele ZSDU v zakonodajni postopek (poslanski zakon – PS Levica)

Dr. Elizabeta Zirnstein,
generalna sekretarka ZSDS

